

Benedek Elek

SÓLYOM ALMA, PIROS SÓLYOM ALMA!

– Gyermekkori emlék –

Karácsony estéjén, mikor a gyerekek, nagyok és kicsinyek, szép sorjában elszedték a karácsonyfa tövéből az angyal hozta ajándékokat s ültünk az asztalnál, az ünnepi vacsora mellett, valamelyik gyerek egyszerre csak azt kérdezte tőlem: amikor te gyermek voltál, édesapa, hozott-e neked az angyal sok ajándékot? Ugye nagyobb volt a ti karácsonyfátok, mint a mienk, hiszen fenyves erdő aljában van a te falud?

Nem válaszoltam a kérdésre azonnal. Kerek negyven esztendő telt el repült visszafelé a lelkem, míg eljutott az első karácsonyra, amelyre emlékezem. A gyerekek kipirult arccal lesték a szavamat. Magam is éreztem, hogy egyszerre kipirul az én arcom is. Sűrű rajokban szállongtak körülöttem a régi emlékek tarkaszárnyú pillangói s én elfogtam egyet, azt, amelyik a legkedvesebb karácsonyomra emlékeztetett. Amikor én öt éves fiú voltam.

– Jól van, gyerekek – felelek mind a két kérdésre. – Először is a – másodikra. Az én gyermekségemben a mi falunkban híre se volt a karácsonyfának. Való igaz, hogy nem messze a falunk felett rengeteg fenyves erdő koszorúzta a hegyeket, de senkinek se jutott eszébe, hogy ezekből egy ágat is levágjon s lehozza a faluba karácsonyfának. Karácsony estéjén a falusi kis házakban fagyúgyertya pislákol s ennek gyöngye világát a nyitott szájú nagy kemence lobogó világa pótolta. Nagy, széles árnyékok terültek el a kis szoba falán, csöndesen dorombolt, közbe-közbe pattogott a tűz. Higgyétek el, gyerekek, soha, sehol oly szívesen nem hallgattam a mesemondást, mint itt a zsongító melegségben, ebben a szelíd félhomályosságban. Ma már világosabbak a falusi házak is, de fogy, ritkul is a mesemondás! Mivelhogy nem volt karácsonyfa, úgy látszik, az angyalok nem tudták, mitévők legyenek. Nem volt hová felaggassák a játékokat, tehát tovább röppentek... Mit mondok! Mégsem feledkeztek meg rólunk. Honnét, honnét nem, egyszerre csak az asztal közepén termettek a szép virágos tálak, tányérok, tele zörgő dióval, mogyoróval, almával. Az almák közt különösen egyre emlékszem elevenen: a piros csíkos sólyom almára. Sólyom alma, piros sólyom alma!* Oh de szép, oh de pompás alma volt az! Hiába keresitek itt, a mostani, mindenféle finomfajta almák közt. Volt egy sólyom almafa a nagyapó kertjében. Öreg fa volt már az én gyermekkoromban. Nagyapónak az apja ültette. Még ti is láttátok ezt a fát, mikor le roskadva, csaknem a földön hevert egész hosszában. Egy pár erősebb gyökér tartotta benne az életet s még így is termelt néhány almát. Sólyom almát, piros sólyom almát! És emlékezhetek arra a szomorú napra, mikor elsenyvedett az a pár gyökér szál is s a vén fa holtan terült el a földön. S emlékezhetek, mint siratta el nagyapó s nagyanyó, mint keseregtek: mi is így járunk maholnap, mint az a vén fa!

Ennek a fának almájáról emlékezem én most, gyerekek, most, ezen a szép karácsony estén. Mintha látnám most is, hogy ülték körül az asztalt idősebb testvéreim, ropogtatva, törve a diót, mogyorót. Engem elnyomott az álom s édesanyám lefektetett. Kicsi karikás ágyam átellenben volt azzal a nagy nyitott szájú kemencével. A nagy hasábfák lángja fel-fellobbant, meg ellobbant, bizsergető melegség áradt szét a szobában. Szemem le-lecsukódott, félálomban hallgattam a tűz dorombolását, a zümmögő beszédet s a házról-házra járó gyermekek énekét, kik az ablakok alatt csengő hangon hirdették szent karácsony ünnepét. Aztán elaludtam. Vajon mit álmodtam? Ha én ezt ma el tudnám mondani. Szép lehetett álomom, azt hiszem. Szép volt az ébredésem, ezt bizonyosan tudom. Erre már világosan emlékszem.

Hajnali derengéssel nyitottam föl a szememet. A testvéreim még aludtak. Aludott nagyapó is. De nagyanyó már fent volt. Sürgött-forgott a szobában. És égett a tűz a nyitott szájú kemencében, pattogott a szikra, lobogott a láng, éppen, mint este. Mintha egész éjjel el sem aludott volna a tűz. Ugyanazt a kellemes bizsergést éreztem, mint este, elalváskor. Aztán éreztem egyebet is. Mintha valami labda feküdnék az arcom mellett. Mozdítom a fejemet s a labda legurul a párnán, a takaró alá. Végig

csiklandozta arcomat, nyakamat, mellemet, amint gurult, aztán, hopp, elfogtam! Nem labda volt, nem. Alma. Sólyom alma, piros sólyom alma!

Jaj Istenem, hát ez hogy került ide! Felültem ágyacskámban, kezem közé fogtam a sólyom almát s néztem sokáig nagy gyönyörűséggel. Vajon ki hozta, vajon ki tette ide, éppen az arcom mellé? Most már mintha emlékeztem volna, hogy valaki megcsókolt alvás közben. Ki volt? Talán az angyalka? Talán az alma érintése tetszett csóknak és én aludtam, álmodtam tovább? Az édes jó nannó mosolyogva vetett egy-egy pillantást felém. Aztán oda jött, megcsókolt.

Oh, ez a csók! Ez, ez lehetett az, amit álomban érezék. Nem kérdeztem, ki csókolt meg. Most már tudtam: angyal csókolt meg. Nem kérdeztem, ki tette az almát arcom mellé. Most tudtam: angyal tette oda.

...Ez volt az én karácsonyi ajándékom, gyerekek. A legszebb, a legkedvesebb, melyre emlékezem. Még most is érzi arcom piros sólyom alma puha érintését. Még most is érzem, amint végig gurul a mellemen. Még most is látom azt az almát, a legszebbet a világon. Ha még egyszer ezt az almát a kezembe vehetném! Mit nem adnék érte!

Sólyom alma, piros sólyom alma. . .

Az Én Újságom, 1905/1.